

MUISTIO

2.6.2017

Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy

Tom Tarvainen

NUORTEN OHJAUS- JA PALVELUVERKOSTOT VALOKEILASSA –SEMINAARI

Aika: 23.5.2017 klo 9.30 – 15.00

Paikka: Lapin aluehallintovirasto, Valtakatu 2, Rovaniemi

1. Taustaa

Lapin nuorten MOP –monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen kehittämishanke järjestää maakunnan ohjaus- ja palveluverkostojen jäsenille sekä nuorten palvelujen parissa toimiville ammattilaisille koulutustilaisuuksia vuoden 2017 aikana. Tässä muistiossa kuvataan tiiviisti 23.5. pidetyn seminaaripäivän anti oppimiskahvilatyöskentelyn osalta. Koulutukset jatkuvat seuraavan kerran 16.11.2017.

2. Oppimiskahvilaosion tarkempi kuvaus

Osallistujat jaettiin pöytäryhmiin ja kukin pöytä muodosti oman pöytäseurueensa. Kullekin pöydälle valittiin puheenjohtaja/kirjuri. Puheenjohtajan tehtävänä oli ylläpitää keskustelua ja huolehtia asioiden ylös kirjaamisesta. Kukin pöytä sai etukäteen mietityt teemat ja kysymykset, joihin haluttiin ideoita, vastauksia ja palautetta. Ensimmäisen päivän teemat olivat:

- a) Monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen ja monialaisen yhteistyön nykytila (Tilannekuva-pöytä)
- b) Nuorten elämää koskeva tiedonkulku (Tiedonkulun pöytä)
- c) Monialaisen yhteistyön uudet toimintatavat (”Vihreät oksat” –pöytä)
- d) Nuorten osallistuminen heitä koskevien palvelujen suunnitteluun (Osallisuuden pöytä)

3. Tulokset ja anti

Monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen ja monialaisen yhteistyön nykytila (Tilannekuva-pöytä)

Jokaisessa kunnassa on monialaista toimintaa ja meneillään on paljon erilaista kehittämistoimintaa. Osallistujat kokivat, että kehittämistyöstä on myös runsaasti tietoa saatavilla ja tietoa löytyy myös verkosta. Hyvänä nähtiin se, että monialaisen yhteistyön kautta paikallistasolla on kyetty karsimaan päällekkäisyyksiä sekä saavuttamaan yhteistyöhyötyjä lasten ja nuorten tukemiseksi ja heidän arjen haasteisiin vastaamiseksi. Haasteet ovat tyypillisiä monialaisen yhteistyön haasteita: tiedonkulkuun on kiinnitettävä

jatkuvasti huomiota, monialainen yhteistyö näyttäytyy usein aikuisten ja viranomaisten yhteistyönä siten, että lasten ja nuorten osallisuus jää toisinaan vähäiseksi. Palveluja ja toimintaa ei olisi vain kehitettävä nuorille, vaan pikemminkin ja yhä enemmän nuorten *kanssa*. Erilaiset sektori- ja organisaatorajat siilouttavat ja pirstaloivat toimintaa ja vastuut eri toimijoiden välillä jäävät toisinaan epäselviksi.

Sekä paikallistasolla että seutu- ja maakuntatasolla toiminnan kokonaisjohtamisessa on edelleen kehitettävää. Yhteistyötä hidastavat myös salassapito- ja tietosuojakysymykset. Eri toimialoilla, sektoreilla ja organisaatioilla on myös erilainen kieli. Lasten ja nuorten tukemiseen ja auttamiseen tarvittaisiin enemmän yhteistä visiota ja yhteistä sanastoa. Osallistujien mukaan haastavissa oloissa elävien lasten ja nuorten tukemiseen ja erilaisiin riskiryhmiin kuuluvien nuorten auttamiseen tarvittaisiin toisinaan myös laajempia seutukunnallisia hartioita. Esimerkiksi lastensuojelun kehittämiseen ja maahanmuuttoon liittyviin haasteisiin olisi löydettävä enemmän ratkaisuja yhdessä. Tärkeänä kehittämiskohteenä nähtiin myös Ohjaamo-toiminnan laajentaminen maakunnan kuntiin. Vastauksia siihen, kuinka laajentaminen voitaisiin konkreettisesti toteuttaa, ei vielä tässä päivässä löydetty.

Nuorten elämää koskeva tiedonkulku (Tiedonkulun pöytä)

Suurella osalla lappilaisnuorista asiat ovat hyvin. Nuorilla on myös vahvat juuret kotipaikkakunnilleen. Tiedetään se, että suurimmat haasteet aiheutuvat koulutuspoluilta putoamisesta, työttömyydestä, mielenterveys- ja päihdeongelmista ja siitä, että nuoret jäävät herkästi erilaisiin palvelukatveisiin. Nuoret myös kokevat painetta pärjäämisestään. He haluaisivat kouluttautua ja tehdä työtä, mutta esimerkiksi työn syrjään kiinni pääseminen ei aina ole heistä itsestään kiinni. Uusia ratkaisuja tarvitaan siihen, mitä tarjotaan väliinputoajanuorille.

Nuorten elämästä koskevaa tietoa kootaan paikallistasolla useista eri lähteistä. Tietolähteitä ovat esimerkiksi kouluterveyskyselyt ja etsivien työntekijöiden tekemät kyselyt. Myös nuorisovaltuustot tuottavat arvokasta tietoa nuorten elämästä. Ammattikouluopiskelijoiden edustus nuorisovaltuustoissa on heikkoa. Nuorten elinotietojen käsittelyyn koettiin Lapissa olevan riittävästi foorumeja. Esimerkiksi LANUTI ja TNO-koordinaatio ovat tiedon kokoamisen, välittämisen ja yhteisen tulkittamisen paikkoja. Enemmän tarvittaisiin kuitenkin yhteisiä foorumeja nuorten ja päättäjien välille. Myös erilaisia kevyitä palautejärjestelmiä tulisi kehittää. Kuinka nuoret saisivat enemmän elämäänsä koskevia viestejä läpi päätöksentekijöiden tietoon ja käsittelyyn?

Monialaisen yhteistyön uudet toimintatavat ("Vihreät oksat" -pöytä)

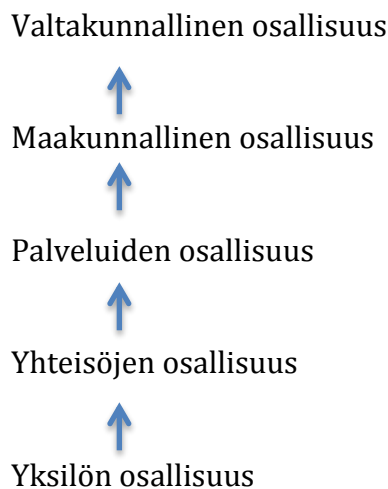
Yhteiskunta eriarvoistuu ja monimuotoistuu ja samalla on kyettävä tunnistamaan lapsuuden ja nuoruuden uudet ilmiöt. "Maailma muuttuu Eskoseni", todettiin Vihreät oksat -pöydässä ja siinä tunnistettiin useita kehittämiskohteita lasten ja nuorten palvelujen parantamiseksi:

- On kehitettävä joustavia, liikkuvia ja jalkautuvia tuen muotoja

- Vanhemmuuden tuki (tuki erityisesti perheiden lähelle ja luontaisiin elinympäristöihin) ja malli vanhempainkasvatukseen → painopiste enemmän neuvolaan ja perhetyön kehittämiseen
- Ennaltaehkäisevien palvelukokonaisuuksien kehittäminen (toisinaan tuki yläkouluissa on jo liian myöhäistä)
- Kurottuvat palvelut ja palveluohjauksen kehittäminen (miten nuori löytää meidät?)
- Peruskoulun uudistamistarve → joustava ja monimuotoisempi peruskoulu ja eri alojen ammattilaiset koulujen arkeen
- Jokaiselle nuorelle tulisi taata yksi luotettava ja välittävä aikuinen, rinnallakulkija

Nuorten osallistuminen heitä koskevien palvelujen suunnitteluun (Osallisuuden pöytä)

Osallisuutta ei ole ilman molemminpuolista luottamusta ja luottamuksen rakentaminen on myös nuorten ohjaus- ja palveluverkoston ja nuorten parissa toimivien ammattilaisten tärkeä tehtävä. Pöytäryhmässä korostettiin sitä, että nuoria ei tule vain kuulla vaan myös kuunnella. Uudenlainen areena voisi olla esimerkiksi kaupunginvaltuuston kokous nuorisotalolla. Pöytäryhmän mukaan olisi myös viisasta rakentaa erilaisia mentorisuhteita aikuisen ja nuorten välille (opettaja – oppilas, viranomainen – nuori, yrittäjä – nuori). Aikuisten olisi myös jalkauduttava enemmän nuorten foorumeihin, kuten nuorisovaltuustoihin. Nuoria tulisi myös kutsua ennakkoluulottomammin mukaan erilaisiin kokouksiin ja työryhmiin, joissa heitä koskevia palveluja suunnitellaan ja uudistetaan. Ryhmä esitteli myös kiinnostavan näkökulman osallisuuden eri tasoihin. Siinä riittäisi vielä työstettävää eteenpäin.

4. Eteneminen

Seuraava seminaari- / koulutuspäivä on 16.11.2017 Lapin aluehallintoviraston juhlasalissa.

Kiitos kaikille osallistujille!